

Ingliz tilini o'qitishda podkastlar va audiomateriallardan foydalanishning samarli vositalari

*Talipova Shahnoza Shuhratovna
Stolipova12@gmail.com
O'qituvchi
Toshkent Pediatriya Tibbiyot Instituti*

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada raqamli ta'lim muhitida talabalar endi nafaqat ma'lumot iste'molchilari, balki faol ravishda kontent yaratish va almashish imkoniyatiga ega. Zamonaviy texnologiyalar ta'limda muhim rol o'ynaydi, uni o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi interfaol muloqotga aylantiradi, bu esa o'rganishga yanada individual yondashishga va har qanday sohada muvaffaqiyatli raqobat uchun zarur ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Ingliz tilini o'qitishda podkastlar va audiomateriallardan foydalanishning amaliy ahamiyati, o'quvchilarga real hayotdagi vaziyatlarda tilni samarali qo'llash imkonini yaratadi. Bu materiallar orqali o'quvchilar turli aktsentlar va talaffuzlarni eshitib, tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin.*

***Kalit so'zlar:** til didaktikasi, podkast, ta'lim, auditorlar, audiovizual, video fragmentlar.*

Эффективные средства использования подкастов и аудиоматериалов в обучении английскому языку

*Талипова Шахноза Шухратовна
stolipova12@gmail.com
Преподаватель
Ташкентский Педиатрический Медицинский Институт*

***Аннотация.** В среде цифрового обучения учащиеся теперь являются не только потребителями информации, но и имеют возможность активно создавать контент и делиться им. Современные технологии играют важную роль в образовании, превращая его в интерактивный диалог преподавателя и учащихся, который помогает развивать более индивидуальный подход к обучению и навыки, необходимые для успешной конкуренции в любой сфере. Подкасты и аудиоматериалы – это инновация в преподавании английского языка, предоставляющая учащимся интерактивный и персонализированный опыт обучения с использованием современных технологий. Эти ресурсы обновляют учебный процесс, повышают мотивацию учащихся и делают обучение более интересным.*

***Ключевые слова:** языковая дидактика, подкаст, обучение, аудиальный, аудиовизуальный, видеофрагменты.*

Effective means of using podcasts and audio materials in teaching in English

*Talipova Shahnoza Shuhratovna
Stolipova12@gmail.com
Teacher
Tashkent Pediatric Medical Institute*

***Annotation.** In the digital learning environment, students are now not only consumers of information, but also have the opportunity to actively create and share content. Modern technologies play an important role in education, turning it into an interactive dialogue between the teacher and students, which helps to develop a more individual approach to learning and the skills necessary for successful competition in any field. Podcasts and audio materials are an innovation in English*

language teaching, providing students with an interactive and personalized learning experience using modern technology. These resources renew the teaching process, increase student motivation and make learning more interesting.

Keywords: *language didactics, podcast, education, auditory, audiovisual, video fragments.*

Podkastlar raqamli lingvodidaktika yoki mobil ta'lim doirasida chet tillarini o'rganish imkonini beradi. Ular an'anaviy, aralash va masofaviy ta'limga osongina qo'shilib, turli ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Podkastlar, ayniqsa, chet tillarini o'rganishda tinglash va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun samarali.

O'quv jarayoni doirasida podkastlar bilan ish olib borildi: talabalardan o'zlarining podkastlarini yozib olish va muhokama qilish uchun taqdim etish loyihasini bajarish taklif qilindi. Buning uchun talabalar uch kishigacha bo'lgan guruhlarda ishladilar, taklif qilingan ro'yxatdan mavzu tanladilar yoki o'zlarining variantlarini taklif qildilar. Ish algoritmiga podkast tushunchasi bilan tanishish, baholash mezonlarini belgilash, podkast mavzusi va tuzilishini tanlash, yozib olish uchun turli texnik vositalardan foydalanish kiradi (Britannica Online Encyclopedia 2016: <https://www.britannica.com>).

Ingliz tilini o'rganish uchun podkastning bir qancha afzalliklari bor, ularni alohida ta'kidlash kerak:

1. Kontentning haqiqiyliigi: Podkastlar bizga haqiqiy ingliz tilini tinglash imkoniyatini beradi, chunki u real hayotda qo'llaniladi. Bu talabalarga ingliz tilini yaxshiroq tushunishga va turli urg'u va dialektlarga moslashishga yordam beradi (Learn English online with EF English Live. Retrieved from <https://www.englishlive.ef.com>).

- Tinglash va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish: Podkastlarni muntazam tinglash o'quvchilarning tinglash ko'nikmalarini yaxshilashga va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Podkastlar nutq amaliyoti uchun ham yaxshi manba hisoblanadi, chunki ular ko'pincha turli mavzulardagi munozaralar va bahslarni o'z ichiga oladi.

- So'z boyligingizni kengaytiring va talaffuzingizni yaxshilang: podkastlarni tinglash o'quvchilarga yangi so'z va iboralar bilan tanishish, shuningdek, ularning talaffuzi va intonatsiyasini yaxshilash imkonini beradi.

- Turli urg'u va lahjalarni o'rganish: Podkast orqali talabalar ingliz tilining turli xil turlarini o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa kelajakda ona ingliz tilida so'zlashuvchilar bilan muloqotda bo'lganda foydali bo'lishi mumkin.

- Mavzular xilma-xilligi: Podkastlar turli mavzular va qiziqishlarni qamrab oladi, bu esa o'quvchilarga hayotning turli sohalarida kontekstida ingliz tilini o'rganish imkonini beradi.

- Shaxsiylashtirilgan o'rganish: Podkastlar o'quvchilarga o'z qiziqishlari va ingliz tili darajasiga mos keladigan podkastlarni tanlash imkonini beradi. Bu o'quv jarayonini yanada shaxsiy va qiziqarli qiladi.

- O'quvchilarni jalb qilish: Podkastlardan o'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qilish uchun ham foydalanish mumkin. Ular podkastlar bilan bog'liq turli vazifalarni bajarishlari, podkastlarda yoritilgan mavzularni muhokama qilishlari va hatto o'zlarining podkastlarini yaratishlari mumkin.

Ingliz tilini o'qitishda podkastlardan foydalanish o'rganish sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi va uni yanada qiziqarli va interaktiv qiladi.

Podkastlar mustaqil chet tilini tinglash malakasini oshirish vositasi sifatida

Hozirgi kunda siz o'zingizni qiziqtirgan har qanday chet tili bo'yicha ko'plab mustaqil o'quv qo'llanmalarini topishingiz mumkin. Qoida tariqasida, bunday qo'llanmalar chet tilida, xususan, ingliz tilida gapirishning asosiy ko'nikmalarini egallashga yordam beradi.

Yangi zamonaviy texnologiyalar paydo bo'lishi bilan an'anaviy o'z-o'zini o'rganish uchun qo'llanmalar fonga o'tib bormoqda. Hozirgi kunda Internet texnologiyalari yordamida ingliz tilini mustaqil o'rganish mumkin. Ushbu Internet texnologiyalaridan biri podkastdir.

Garchi "podcast" tushunchasi nisbatan yaqinda paydo bo'lgan bo'lsa ham, faqat 2004 yilda ushbu texnologiya butunlay boshqa foydalanuvchilar guruhlari orasida sezilarli darajada

mashhurlikka erishdi. Bularga o'zlarining ommaviy audio kundaliklarini yuritishni istagan odamlar va podkastni ta'lim jarayoniga to'liq va muvaffaqiyatli integratsiyalashgan yetakchi universitetlar kiradi. Keyinchalik, "podcast" tushunchasining mazmunini ko'rib chiqamiz.

Podkast – bu jahon tarmog'ida audio va video eshittirishlarni tinglash, ko'rish, yaratish va tarqatish imkonini beruvchi ijtimoiy xizmat turi (International Journal of Basic Sciences and Applied Research). Oddiy televidenie yoki radiodan farqli o'laroq, podkast audio fayllarni tinglash va videolarni jonli emas, balki foydalanuvchi uchun qulay bo'lgan istalgan vaqtda tomosha qilish imkonini beradi. Tanlangan faylni kompyuteringizga yoki istalgan portativ qurilmaga yuklab olishingiz kifoya. "Podkast" so'zining o'zi "iPod" dan keladi – Apple kompaniyasining portativ qurilmasi va ingliz tilidan "radio eshittirish, uzatish" deb tarjima qilingan "efir". Podkastlar har qanday joyda foydalanish uchun mo'ljallangan. Talabalar podkastlarni tinglashlari yoki ko'rishlari yoki istalgan mavzuda o'zlarining podkastlarini yaratishlari mumkin. Podkastlar bir necha daqiqadan bir necha soatgacha davom etishi mumkin. Internetda siz ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan yaratilgan haqiqiy podkastlarni (masalan, BBC yangiliklari) va ta'lim maqsadlarida maxsus yaratilgan ta'lim podkastlarini topishingiz mumkin.

Texnik nuqtai nazardan, podcasting bu shunchaki multimedia kontentini RSS tasmasiga joylashtirishdir. Podcasting internet va radio (televidenie) afzalliklarining sintezi bo'lganligi sababli, u chet tilida nutq tinglash va nutq mahoratini oshirish istagida bo'lganlar uchun katta imkoniyatlar ochadi.

Podkast mobil ta'limning namunasi (m-learning). "Britannica" onlayn ensiklopediyasining ta'rifi ko'ra, mobil ta'lim elektron ta'limning (e-learning) bir turi bo'lib, unda o'quvchi bir turg'un joyga bog'lanmagan. Bu shuni anglatadiki, agar xohlasa, u taklif qilingan o'quv materiallaridan odatdagi o'quv maydonidan (sinf xonasidan) tashqarida va kompyuterdan foydalanmasdan foydalanish imkoniyatiga ega. Bugungi kunda podkastlarning uch turi mavjud: audio podkast, video podkast va skrinshot.

1. Audio podkast – bu ma'lum maqsadda yaratilgan va Internet orqali tarqatiladigan ovozli fayl.
2. Video podkast – Internet orqali tarqatiladigan videofayl.
3. Skrinkasting nisbatan yangi hodisa bo'lib, odamlarning onlayn o'rganishini ancha osonlashtiradi. Skrinkastingning mohiyati shundan iboratki, kompyuter ekranidagi harakatlarni audio sharhlar bilan birga yozib olish uchun maxsus dasturdan foydalaniladi.

Audio o'qitish vositalari ("auditory" lotincha audire – eshitish) – o'quv jarayonida eng keng tarqalgan texnik o'qitish vositalarining maxsus guruhi, shu jumladan vizual va eshitish ma'lumotlarini taqdim etish uchun mo'ljallangan ekran va ovozli asboblardan iborat.

Metodologiyada audiovizual vositalar an'anaviy (notexnik) va texnikga bo'linadi. Texnik bo'lmagan ABCO (audiovizual o'qitish vositalari)larga an'anaviy o'quv qo'llanmalari, tarqatma materiallar va ko'rgazmalar kiradi. Texnik ABCO o'quv jarayonida keng qo'llanila boshlandi. Ular ko'pincha chet tili darslarida qo'llaniladi. Audiovizual ilovalar zamonaviy o'quv-uslubiy majmualarning ajralmas qismiga aylanib bormoqda (Anderson R.D., Jr. *Metaphors of Dictatorship and Democracy*). Audiovizual o'quv qurollari o'quv jarayonining bir qismi bo'lganligi uchun ular chet tili darslarida foydalanish maqsadida yaratilgan maxsus tanlangan va uslubiy qayta ishlangan materialni o'z ichiga oladi. Bunday vositalar ta'lim deb ataladi (Hojiyev A. *Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati*).

Biroq, ko'pgina o'qituvchilar o'quv xarakteriga ega bo'lmagan, ammo ta'lim jarayonining bir qismi bo'lishi mumkin bo'lgan turli xil materiallardan (radio eshittirishlar, hujjatli yoki badiiy filmlar va boshqa tabiiy ommaviy axborot vositalaridan) foydalanadilar. Bunday vositalar ta'limga oid bo'lmagan audiovizual vositalar deb ataladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Anderson R.D. (2002). Metaphors of Dictatorship and Democracy: Change in the Russian Political Lexicon and the Transformation of Russian Politics // <http://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/anderson/Metaphor13.htm>
2. Britannica Online Encyclopedia (2016). <https://www.britannica.com>
3. EF English Live. (n.d.). Learn English online with EF English Live. Retrieved from <https://www.englishlive.ef.com>
4. Hojiyev A. (2012). Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. *Fan*. Toshkent, 168.
5. International Journal of Basic Sciences and Applied Research. (2014). Volume 3 (Special Issue), 219-225. Retrieved from <http://www.isicenter.org>